УДК 32:004.8
DOI https://doi.org/10.32782/2707-5206.2026.42.18

Швець С. Л.
к. політ. наук, доцент,
кафедра політичних наук і права,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, 65020, Україна
E-mail: svshvets2015@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-2886-1537

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті досліджено особливості використання технологій штучного інтелекту в діяльності інститутів громадянського суспільства в умовах цифрової трансформації сучасного суспільства. Обґрунтовано, що штучний інтелект доцільно розглядати не лише як сукупність цифрових технологій, а як новий інституційний ресурс, здатний підвищувати ефективність діяльності громадських організацій, сприяти розвитку громадської участі, удосконаленню комунікації та процесів прийняття рішень. Проаналізовано сучасний стан наукових досліджень із проблематики використання штучного інтелекту та встановлено, що більшість із них зосереджена на питаннях державного управління, правового регулювання й технічних аспектах функціонування штучного інтелекту, тоді як його роль у розвитку інститутів громадянського суспільства залишається недостатньо дослідженою. Визначено основні напрями використання технологій штучного інтелекту в діяльності інститутів громадянського суспільства, зокрема в інформаційно-аналітичній, комунікаційній, адвокаційній, освітній, проєктній, управлінській і моніторинговій діяльності, а також у протидії дезінформації та забезпеченні доступності інформації для різних категорій громадян. Встановлено, що використання інструментів штучного інтелекту сприяє автоматизації рутинних процесів, оптимізації використання ресурсів, підвищенню якості аналітичної роботи та розвитку цифрової взаємодії між громадськими організаціями, державою і суспільством. Водночас акцентовано увагу на ризиках застосування штучного інтелекту, пов'язаних із алгоритмічною упередженістю, недостовірністю окремих результатів генерації, загрозами інформаційній безпеці, поширенням дезінформації та необхідністю збереження вирішальної ролі людини у прийнятті суспільно значущих рішень. Наукова новизна дослідження полягає у запропонуванні авторських підходів до класифікації використання технологій штучного інтелекту в діяльності інститутів громадянського суспільства за функціями, рівнем застосування та цільовою аудиторією.

Ключові слова: громадянське суспільство, штучний інтелект, цифрова трансформація, демократичне врядування, політична участь.

© Швець С. Л., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Актуальність теми дослідження. Постановка проблеми в загальному вигляді, її зв›язок з науковими або практичними задачами. Штучний інтелект давно став чинником трансформацій у різних середовищах, у тому числі він є одним із ключових чинників цифрової трансформації сучасного суспільства, що істотно впливає на механізми взаємодії держави, громадян та інститутів громадянського суспільства. Такі технології відкривають нові можливості для підвищення ефективності діяльності інститутів громадянського суспільства, оскільки його можливості можуть бути використані для аналізу великих масивів даних, автоматизації комунікаційних процесів, підготовки аналітичних матеріалів, інформаційних кампаній, моніторингу суспільних настроїв та підтримки процесів прийняття рішень. Водночас інтеграція технологій штучного інтелекту породжує низку нових викликів, пов'язаних із дотриманням принципів прозорості, підзвітності, захисту персональних даних та інформаційної безпеки. Особливої актуальності набувають питання достовірності інформації, поширення дезінформації за допомогою генеративного штучного інтелекту, алгоритмічної упередженості, цифрової нерівності, а також залежності громадських організацій від технологічних рішень, що розробляються транснаціональними корпораціями.

Особливого значення ця проблематика набуває в умовах України, де інститути громадянського суспільства відіграють важливу роль у забезпеченні демократичного розвитку, волонтерській діяльності, гуманітарному реагуванні, захисті прав людини та міжнародній адвокації в умовах повномасштабної війни. Використання штучного інтелекту здатне суттєво підвищити ефективність їхньої діяльності, однак одночасно потребує формування належних механізмів правового, етичного та політичного регулювання його застосування. Тому зазначена проблема є актуальною в сучасній політичній науці, адже поширення технологій штучного інтелекту спричиняє трансформацію інституційних та комунікативних практик, змінює традиційні патерни функціонування громадянського суспільства, механізми політичної участі, представництва інтересів і взаємодії недержавних акторів із органами публічної влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Активне поширення технологій штучного інтелекту та питання їх використання у діяльності інститутів громадянського суспільства інтенсифікує рівень досліджень як у зарубіжній, так і в українській науці.

Ряд досліджень присвячено використанню технологій штучного інтелекту в органах державної та публічної влади. Так, О. О. Горшкова (Horshkova, 2024) визначила, що наразі питання використання ШІ-технологій не має достатнього юридичного врегулювання, отже і впровадження таких технологій супроводжується певними ризиками. На це також звертає увагу Н. А. Вінникова (Vinnikova, 2022, p. 68) у своєму дослідженні штучного інтелекту в контексті глобального управління. Дослідниця акцентує увагу на тому, що чинні міжнародні регуляторні акти не мають прямої імперативної дії, і радше є рекомендаційною базою для держав у виробленні власної політики з розвитку цифрових технологій. Це залишає за державами можливість недотримання норм і стандартів, викладених у міжнародних угодах.

І. В. Костенко (Kostenko, 2025, p. 211) досліджує процеси трансформації публічної влади, відзначаючи, що використання алгоритмічних систем трансформує характер публічної влади, змінюючи співвідношення між людською дискрецією та автоматизованими процедурами. ШІ здатний підсилювати об'єктивність і ра-

ціональність управлінських рішень, проте одночасно ставить перед державою додаткові вимоги щодо прозорості, пояснюваності та відповідальності. Збереження балансу між технологічною інновацією та фундаментальними принципами публічного права є ключовою умовою легітимності цифрового врядування». Також дослідник наголошує, що використання таких технологій у публічному управлінні має реалізуватися за допомогою відповідної державної політики.

Аніта Будзішевська та Ото Потлука (Budziszewska, A., & Potluka, O., 2024) доводять, що штучний інтелект та сучасні технології можуть сприяти розвитку громадянського суспільства та підвищувати його ефективність, відповідно, організації громадянського суспільства повинні мати доступ до технологічних ресурсів.

Методологічна основа дослідження. Методологічною основою дослідження є сукупність загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, застосування яких дозволило досягти поставленої мети.

Застосування системного методу дозволило розглядати використання технологій штучного інтелекту як складову цифрової трансформації громадянського суспільства та визначити взаємозв'язок між технологічними, політичними й інституційними процесами.

Структурно-функціональний метод був використаний для визначення основних функцій штучного інтелекту в діяльності інститутів громадянського суспільства. За допомогою аналізу та синтезу було узагальнено сучасні наукові підходи та практики застосування технологій штучного інтелекту.

Порівняльний метод дав змогу зіставити зарубіжний та український досвід використання технологій штучного інтелекту в діяльності інститутів громадянського суспільства, а метод наукового моделювання дозволив сформувати авторську концептуальну модель класифікації використання технологій штучного інтелекту в діяльності інститутів громадянського суспільства.

Виділення невирішених раніше частин проблеми, яким присвячується стаття. Можна зробити висновок, що існують наукові прогалини у дослідженні використання технологій штучного інтелекту в діяльності інститутів громадянського суспільства. Незважаючи на значну кількість праць, присвячених розвитку штучного інтелекту та його застосуванню у сфері публічного управління, комплексне політологічне дослідження можливостей, викликів і напрямів використання цих технологій інститутами громадянського суспільства потребує уточнення та доповнення. З огляду на це у статті здійснено спробу систематизувати сучасні практики застосування штучного інтелекту та запропонувати авторські підходи до їх класифікації.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є особливості використання технологій штучного інтелекту в діяльності інститутів громадянського суспільства, визначити основні напрями їх застосування, переваги та ризики, а також запропонувати авторські підходи до класифікації використання інструментів штучного інтелекту

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів. Цифрова трансформація сучасного суспільства є комплексним процесом впровадження цифрових технологій у всі сфери суспільного життя, що змінює традиційні моделі взаємодії між державою, громадянами, бізнесом та інститутами громадянського суспільства, оскільки відбувається формування нових моделей комунікації, управління та прийняття рішень.

Штучний інтелект виступає одним з найосновніших чинників цифрової трансформації, оскільки здатен аналізувати великі обсяги даних, прогнозувати події, автоматизувати рутинні процеси та генерувати новий контент, що в свою чергу суттєво розширює можливості цифрових технологій. Якщо на початкових етапах цифровізації основну увагу було зосереджено на оцифруванні інформації та автоматизації окремих процесів, то сучасний етап характеризується переходом до інтелектуальної автоматизації, у якій саме системи штучного інтелекту виконують дедалі складніші аналітичні, комунікаційні та управлінські функції. Відповідно, розвиток генеративного штучного інтелекту започаткував новий етап цифрової трансформації, що сприяло демократизації цифрових інновацій, оскільки навіть невеликі громадські організації отримали можливість використовувати інструменти, які раніше були доступні лише великим компаніям або державним установам.

Варто зазначити, що штучний інтелект слід розглядати не лише як технологію, а як новий інституційний ресурс громадянського суспільства, оскільки його вплив охоплює всі сфери суспільного життя, зокрема діяльність інститутів громадянського суспільства, визначаючи нові можливості для підвищення їхньої ефективності, розширення громадської участі та розвитку демократичних процесів.

В Україні є приклади вдалого використання інструментів штучного інтелекту в громадах, а також популяризація цієї технології незважаючи на відсутність повноцінної державної політики у цій сфері. У 2024 році було презентовано «Гайд про інструменти штучного інтелекту для громадських організацій» в рамках проєкту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України» на базі Українського центра незалежних політичних досліджень (Ukrainian Center for Independent Political Research, 2024).

Керівник соціального напрямку YouControl Бойко В. (Boiko & Petriv, 2024, p. 6) продемонструвала можливості використання технологій штучного інтернету в своїй компанії, а саме підготовка контенту для статей, презентацій, публікацій; листування з партнерами; формування заявок, таблиць, чеклістів; стратегування, планування; кодування елементарних функцій; пошук нових ідей. Наведений приклад свідчить, що використання технологій штучного інтелекту вже виходить за межі виконання окремих технічних завдань і перетворюється на комплексний інструмент підтримки діяльності організацій громадянського суспільства. Застосування штучного інтелекту сприяє автоматизації рутинних процесів, оптимізації внутрішнього управління, підвищенню ефективності комунікації із партнерами, покращенню стратегічного планування та розширенню можливостей щодо створення інформаційного контенту. Це дозволяє громадським організаціям більш раціонально використовувати наявні ресурси, зосереджуючи увагу на реалізації суспільно значущих проєктів та досягненні своїх статутних цілей, а також більш ефективніше використовувати людські ресурси, автоматизуючи певні процеси.

Також дослідники (Boiko & Petriv, 2024, p. 9) звернули увагу на ризики використання інструментів штучного інтелекту, таких як: 1. підготовка досьє на компанію чи особу – часто така перевірка є нелінійною та потребує креативності; 2. робота з фактами та доказами – часом ШІ може просто не надавати докази; 3. посилання на джерела – вони можуть бути вигаданими. Однак, варто зауважити, що повне делегування повноважень людини інструментам штучного інтелекту не є релевантним, оскільки людина має здатність оцінки та опрацювання

інформації без використання алгоритму, за допомогою емоційного інтелекту на відміну від технологій штучного інтелекту, яким потрібен алгоритм.

На основі аналізу сучасних практик застосування технологій штучного інтелекту доцільно виокремити деякі основні напрями їх використання в діяльності інститутів громадянського суспільства, одним із яких є інформаційно-аналітична діяльність. Це найпоширеніший напрям використання штучного інтелекту, який включає в себе збір, систематизацію та аналіз значних масивів інформації. Інструменти штучного інтелекту дозволяють швидко опрацьовувати законодавчі акти, статистичні дані, аналітичні звіти, результати соціологічних досліджень, повідомлення засобів масової інформації та соціальних мереж. Це сприяє підготовці аналітичних матеріалів, прогнозуванню суспільних процесів, виявленню актуальних проблем та обґрунтуванню пропозицій щодо вдосконалення державної політики. Варто наголосити, що висновок з опрацьованого матеріалу має робити людина відповідно до мети та завдання дослідження.

Іншим напрямком є адвокаційна діяльність, оскільки штучний інтелект значно підвищує ефективність адвокаційних кампаній, забезпечуючи аналіз громадської думки, визначення цільових аудиторій, підготовку інформаційних матеріалів, звернень, петицій, аналітичних довідок та рекомендацій для органів державної влади. Крім того, алгоритми машинного навчання можуть допомагати оцінювати ефективність адвокаційних заходів та прогнозувати можливу реакцію різних груп населення на запропоновані ініціативи. Практичний приклад, який був наведений дослідницями (Boiko & Petriv, 2024, p. 6–7), яскраво це демонструє: одного разу в GR-відділі YouControl поставили завдання ChatGPT змінити текст листа, який ігнорували партнери, таким чином, щоб він запам'ятався, – і на новий лист уже надійшла відповідь.

Штучний інтелект має тенденцію суттєво розширювати можливості громадських організацій щодо взаємодії із суспільством. Він може використовуватися для підготовки інформаційних повідомлень, публікацій у соціальних мережах, пресрелізів, презентацій, інформаційних бюлетенів, відповідей на запити громадян, а також для функціонування чат-ботів і віртуальних консультантів, які забезпечують оперативне надання інформації та підтримку користувачів. Функціонування чат-ботів є складовою громадської комунікації в наш час, оскільки в умовах війни та зростання суспільних потреб вони дозволяють інститутам громадянського суспільства забезпечувати безперервний зв'язок із громадянами, оперативно реагувати на запити, поширювати достовірну інформацію та підвищувати доступність своїх послуг.

За даними Українського центра незалежних політичних досліджень (Ukrainian Center for Independent Political Research, 2024), технології штучного інтелекту дедалі активніше використовуються під час пошуку потенційних донорів, аналізу грантових конкурсів, підготовки проєктних заявок, бюджетів, логічних матриць, календарних планів, звітної документації та презентацій проєктів. Це дозволяє скоротити часові витрати на адміністративну роботу та підвищити якість підготовлених матеріалів. Також, штучний інтелект може використовуватися для планування діяльності організації, координації роботи команди, розподілу завдань, контролю виконання проєктів, автоматизації документообігу, підготовки протоколів засідань, формування чек-листів, календарів, звітів та інших управлінських документів. Використання інтелектуальних цифрових помічників

підвищує ефективність внутрішнього менеджменту та оптимізує використання людських ресурсів

Інститути громадянського суспільства активно використовують штучний інтелект для розроблення навчальних програм, методичних матеріалів, інтерактивних курсів, тестів, презентацій, інформаційних кампаній та інших освітніх продуктів.

На думку Українського центра незалежних політичних досліджень (Ukrainian Center for Independent Political Research, 2024), завдяки можливостям персоналізації навчального процесу штучний інтелект дозволяє адаптувати навчальні матеріали до потреб різних категорій населення та підвищувати ефективність громадянської освіти.

Одним із перспективних напрямів є використання штучного інтелекту для аналізу діяльності органів державної влади, моніторингу реалізації державних програм, аналізу відкритих даних, бюджетної інформації, нормативно-правових актів та офіційної статистики. Автоматизований аналіз дозволяє оперативно виявляти тенденції, оцінювати ефективність управлінських рішень, здійснювати громадський контроль та готувати обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення державної політики.

В умовах гібридних загроз особливого значення набуває використання технологій штучного інтелекту для виявлення неправдивої інформації, маніпулятивного контенту, бот-мереж та deepfake-матеріалів. Алгоритми аналізу текстів, зображень і відео допомагають громадським організаціям оперативно перевіряти достовірність інформації, виявляти інформаційні атаки та підвищувати рівень медіаграмотності населення, пояснюючи позитивні та негативні прояви deepfake-матеріалів.

Важливим напрямом використання ШІ є забезпечення доступності інформації для різних категорій громадян. Технології автоматичного перекладу, синтезу мовлення, розпізнавання голосу, субтитрування відеоматеріалів, спрощення складних текстів та створення адаптованого контенту сприяють залученню до громадської діяльності людей з інвалідністю, представників національних меншин, внутрішньо переміщених осіб та інших соціальних груп.

На основі викладеного можна запропоновати різні класифікації використання технологій та інструментів штучного інтелекту у діяльності інститутів громадянського суспільства.

Перший підхід ґрунтується на функціях, які виконує штучний інтелект незалежно від сфери діяльності організації. У цьому контексті доцільно виокремити такі функції: аналітичну, генеративну, комунікаційну, організаційно-управлінську, прогностичну та моніторингову.

1) Аналітична функція передбачає збір, систематизацію та аналіз значних масивів інформації, зокрема документів, нормативно-правових актів, відкритих державних реєстрів, статистичних даних, аналітичних звітів та інших інформаційних ресурсів. Її використання дозволяє інститутам громадянського суспільства швидко опрацьовувати інформацію, виявляти тенденції, здійснювати порівняльний аналіз та готувати обґрунтовані пропозиції щодо вирішення суспільно важливих проблем.

2) Генеративна функція пов'язана зі створенням нового інформаційного контенту за допомогою технологій штучного інтелекту. Вона охоплює підготовку

текстів, презентацій, аналітичних звітів, інформаційних матеріалів, візуального контенту, проєктної документації, а також редагування та адаптацію вже створених матеріалів. Використання генеративного штучного інтелекту дає можливість істотно скоротити час на підготовку документів та підвищити продуктивність роботи громадських організацій.

3) Комунікаційна функція забезпечує взаємодію та роботу інститутів громадянського суспільства з громадянами, органами державної влади, партнерами та донорами. Вона реалізується через використання чат-ботів, автоматизованих систем опрацювання звернень, генерацію контенту для соціальних мереж, підготовку інформаційних повідомлень, переклад матеріалів різними мовами та персоналізацію комунікації з різними цільовими аудиторіями. У сучасних умовах саме ця функція сприяє розширенню доступності інформації та підвищенню ефективності громадської комунікації.

4) Організаційно-управлінська функція спрямована на підтримку внутрішньої діяльності організації. Вона включає автоматизацію планування роботи, формування календарів заходів, підготовку протоколів, чек-листів, управління проєктами, координацію виконання завдань, підготовку внутрішньої документації та оптимізацію адміністративних процесів. Завдяки цьому штучний інтелект сприяє більш ефективному використанню людських і часових ресурсів.

5) Прогностична функція полягає у використанні алгоритмів штучного інтелекту для оцінювання можливих ризиків, аналізу тенденцій розвитку суспільних процесів, прогнозування результатів реалізації проєктів і громадських кампаній, а також підтримки процесу прийняття управлінських рішень. Застосування таких інструментів дозволяє своєчасно виявляти потенційні виклики та підвищувати якість стратегічного планування діяльності організації.

6) Моніторингова функція передбачає безперервний аналіз інформаційного простору, зокрема діяльності органів державної влади, засобів масової інформації, соціальних мереж та інших відкритих джерел. Її використання забезпечує оперативне виявлення суспільно значущих подій, моніторинг реалізації державної політики, аналіз громадської думки, а також виявлення дезінформації, маніпулятивного контенту та інших інформаційних загроз.

Таким чином, запропонована функціональна класифікація демонструє, що штучний інтелект у діяльності інститутів громадянського суспільства виступає не лише технічним інструментом автоматизації окремих процесів, а й комплексним ресурсом, який забезпечує інформаційну підтримку, організаційну ефективність, розвиток комунікації, аналітичне супроводження та стратегічне планування їхньої діяльності. Така класифікація не є вичерпною та може доповнюватися відповідно до розвитку технологій штучного інтелекту й розширення практик їх використання інститутами громадянського суспільства.

Другий підхід передбачає класифікацію за рівнем застосування технологій штучного інтелекту в діяльності інститутів громадянського суспільства. На відміну від функціонального підходу, який характеризує зміст виконуваних ШІ завдань, цей підхід дозволяє визначити місце використання відповідних технологій у діяльності організації.

За цим критерієм доцільно виокремити:

1) внутрішньоорганізаційний рівень (забезпечення діяльності організації), проєктний рівень (реалізація програм і проєктів),

2) публічний рівень (взаємодія з громадянами та державою),

3) стратегічний рівень (формування політики, адвокація, аналіз, прогнозування).

Третій підхід передбачає класифікацію використання технологій штучного інтелекту залежно від цільової аудиторії, на взаємодію з якою спрямоване їх застосування. Такий підхід дозволяє визначити основні напрями комунікації інститутів громадянського суспільства та оцінити специфіку використання інструментів штучного інтелекту в роботі з різними групами стейкхолдерів.

За цим критерієм доцільно виокремити:

1) внутрішню аудиторію (працівники, члени організації та волонтери, для яких штучний інтелект використовується з метою автоматизації внутрішніх процесів, координації діяльності, управління проєктами, підготовки документів та внутрішніх комунікацій),

2) громадян і цільові групи (застосування чат-ботів, цифрових консультантів, інформаційних сервісів, персоналізованої комунікації, громадських консультацій та інших інструментів взаємодії),

3) органи державної влади та місцевого самоврядування (для підготовки аналітичних матеріалів, адвокаційних документів, пропозицій до нормативно-правових актів, моніторинг державної політики та підтримка процесів публічного діалогу),

4) донорські організації та грантодавці (пошук грантових можливостей, підготовка проєктних заявок, бюджетів, звітної документації, оцінювання ефективності реалізації проєктів),

5) міжнародні партнери (забезпечення міжкультурної комунікації, автоматичний переклад матеріалів, підготовка міжнародної проєктної документації, аналітичних звітів і презентацій, а також координація спільних ініціатив).

На відміну від функціонального та рівневого підходів, запропонована класифікація акцентує увагу на суб'єктах взаємодії інститутів громадянського суспільства. Це дозволяє комплексно оцінити потенціал використання штучного інтелекту в різних напрямах зовнішньої та внутрішньої комунікації, а також визначити специфіку цифрових інструментів залежно від потреб конкретної цільової аудиторії.

Висновки дослідження та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Проведене дослідження підтвердило, що розвиток технологій штучного інтелекту є одним із визначальних чинників цифрової трансформації сучасного суспільства та істотно впливає на діяльність інститутів громадянського суспільства.

Традиційно, штучний інтелект сприймається як сукупність цифрових інструментів, натомість дослідження обґрунтовує його як новий інституційний ресурс, що сприяє підвищенню організаційної спроможності громадських організацій, розширенню можливостей громадської участі, удосконаленню адвокаційної діяльності, розвитку комунікації та підтримці процесів прийняття рішень.

Встановлено, що використання технологій штучного інтелекту охоплює широкий спектр напрямів діяльності інститутів громадянського суспільства: інформаційно-аналітичну, комунікаційну, адвокаційну, освітню, проєктну, моніторингову та управлінську.

Водночас ефективність їх застосування безпосередньо залежить від дотримання принципів прозорості, пояснюваності алгоритмів, захисту персональних даних, інформаційної безпеки та збереження вирішальної ролі людини у прийнятті сус-

пільно значущих рішень. Запропоновані підходи до класифікації використання технологій штучного інтелекту в діяльності інститутів громадянського суспільства (за виконуваними функціями, за рівнем застосування та за цільовою аудиторією) та їх комплексне використання дозволяє сформувати цілісне уявлення про місце й роль штучного інтелекту в сучасному громадянському суспільстві та може бути використане як теоретична основа для подальших політологічних досліджень.

В подальшому це створить основу для дослідження аналізу впливу генеративного штучного інтелекту на трансформацію політичної участі, розвиток цифрової демократії, інституційну спроможність громадських організацій та формування державної політики у сфері використання технологій штучного інтелекту.

References [Список використаної літератури]

Boiko, V., & Petriv, O. (2024). Instruments of artificial intelligence: Use, regulation and possible risks. In *Guide for Civil Society Organizations on Artificial Intelligence*. Kyiv. Pp. 4–10. URL: https://drive.google.com/file/d/1F0Re5nx9uJ_YVa_tV6TQFwmXs2uM2-_A/view (accessed: 15.07.2026). [Бойко В., Петрів О. Інструменти ШІ: використання, регулювання та можливі ризики. Гайд для ОГС. Київ, 2024. С. 4–10. URL: https://drive.google.com/file/d/1F0Re5nx9uJ_YVa_tV6TQFwmXs2uM2-_A/view (дата звернення: 15.07.2026).]

Budziszewska, A., & Potluka, O. (2024). The use of AI and technology by civil society organizations and its international implications. In A. Williamson & M. Gilmour (Eds.), *The Routledge Handbook of Artificial Intelligence and Philanthropy* (1st ed.). London; New York: Routledge. Retrieved July 15, 2026, from https://www.taylorfrancis.com/chapters/oa-edit/10.4324/9781003468615-8/use-ai-technology-civil-society-organizations-international-implications-anita-budziszewska-oto-potluka [in English]. [Budziszewska A., Potluka O. The use of AI and technology by civil society organizations and its international implications. *The Routledge Handbook of Artificial Intelligence and Philanthropy* / ed. by A. Williamson, M. Gilmour. 1st ed. London; New York: Routledge, 2024. URL: https://www.taylorfrancis.com/chapters/oa-edit/10.4324/9781003468615-8/use-ai-technology-civil-society-organizations-international-implications-anita-budziszewska-oto-potluka (дата звернення: 15.07.2026).]

Horshkova, O. O. (2024). Artificial intelligence in the practice of public authorities: Arguments for and against. *Juridical Scientific Journal, 12*, 237–239. https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/5 [in Ukrainian]. [Горшкова О. О. Штучний інтелект в практиці державних органів: аргументи «за» та «проти». Юридичний науковий журнал. 2024. № 12. С. 237–239. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/5.]

Kostenko, I. V. (2025). Artificial intelligence in the system of public administration: Institutional challenges, managerial transformations and legal guidelines. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law, 92*(3), 206–212. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.3.27 [in Ukrainian]. [Костенко І. В. Штучний інтелект у системі публічного управління: інституційні виклики, управлінські трансформації та нормативно-правові орієнтири. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. Вип. 92. Ч. 3. С. 206–212. DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.3.27.]

Ukrainian Center for Independent Political Research. (2024). *Guide for Civil Society Organizations on Artificial Intelligence*. Kyiv. URL: https://drive.google.com/file/d/1F0Re5nx9uJ_YVa_tV6TQFwmXs2uM2-_A/view (accessed: 15.07.2026). [Український незалежний центр політичних досліджень. Гайд для ОГС зі штучного інтелекту. Київ, 2024. URL: https://drive.google.com/file/d/1F0Re5nx9uJ_YVa_tV6TQFwmXs2uM2-_A/view (дата звернення: 15.07.2026).]

Vinnikova, N. A. (2022). Artificial intelligence in the context of global governance. *Politicus, 3,* 65–70. https://doi.org/10.24195/24149616.2022-3.10 [in Ukrainian]. [Вінникова Н. А. Штучний інтелект у контексті глобального управління. Політикус. 2022. Вип. 3. С. 65–70. DOI: https://doi.org/10.24195/24149616.2022-3.10.]

Shvets S. L.
Department of Political Science and Law
The state institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"
Staroportofrankivska St. 26, Odesa, 65020, Ukraine

THEORETICAL APPROACHES TO THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN THE ACTIVITIES OF CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS

Summary
The article examines the peculiarities of the use of artificial intelligence technologies in the activities of civil society institutions under the conditions of the digital transformation of contemporary society. It is substantiated that artificial intelligence should be considered not only as a set of digital technologies but also as a new institutional resource capable of increasing the effectiveness of civil society organizations, promoting civic participation, improving communication, and supporting decision-making processes. The current state of research on the application of artificial intelligence is analyzed, revealing that most studies focus on public administration, legal regulation, and technical aspects of artificial intelligence, whereas its role in the development of civil society institutions remains insufficiently explored. The study identifies the main areas of artificial intelligence application in the activities of civil society institutions, including information and analytical activities, communication, advocacy, education, project management, organizational management, monitoring, countering disinformation, and ensuring information accessibility for different social groups. It is established that artificial intelligence contributes to the automation of routine processes, optimization of resource utilization, improvement of analytical work, and enhancement of digital interaction among civil society organizations, public authorities, and citizens. At the same time, the article emphasizes the risks associated with the use of artificial intelligence, including algorithmic bias, the unreliability of certain generated outputs, threats to information security, the spread of disinformation, and the necessity of preserving the decisive role of humans in making socially significant decisions. The scientific novelty of the study lies in proposing original approaches to the classification of the use of artificial intelligence technologies in the activities of civil society institutions according to their functions, levels of application, and target audiences.
Key words: civil society, artificial intelligence, digital transformation, democratic governance, political participation.

Дата першого надходження статті до видання: 31.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 03.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 25.11.2026